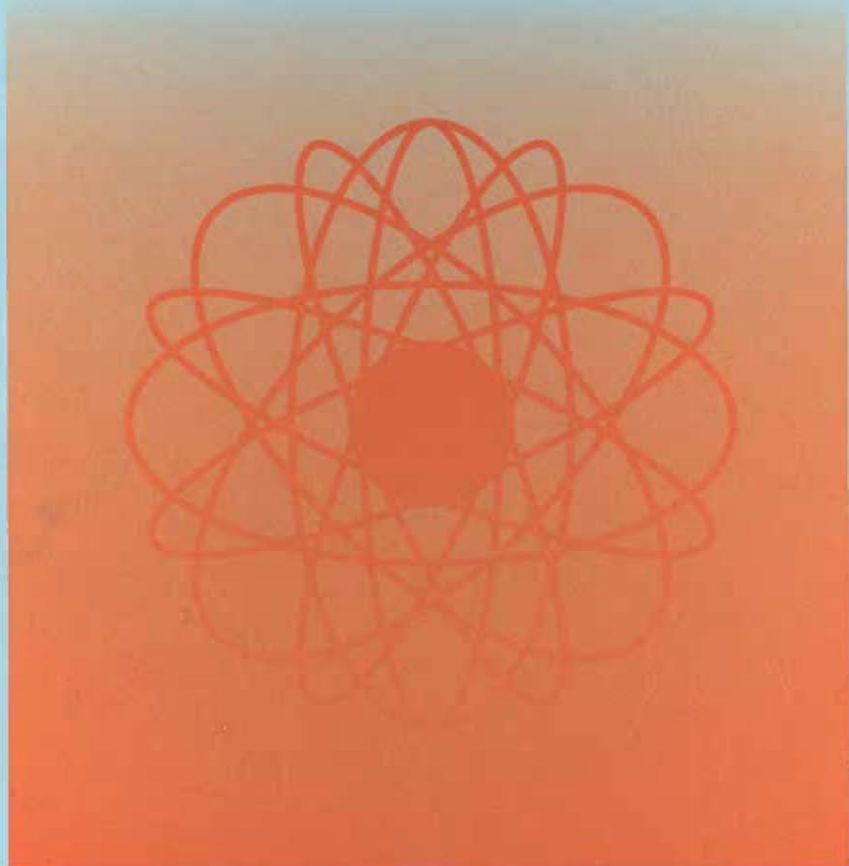

Faculteit Natuur- en Sterrenkunde

Fylakra

personeelsblad rond de Utrechtse fysica

jaargang 41 • februari 1997 • alumninummer 8

FYLAKRA

nr 280

FYLAKRA wordt uitgegeven voor de vakgroepen en afdelingen van de faculteit Natuur- en Sterrenkunde van de Universiteit Utrecht

41-ste jaargang, nummer 1, alumninummer 8

februari 1997

Oplage: 2350

COLOFON

redactie:

Rudi Borkus (Julius Instituut)

Gijs van Ginkel (MBF, *hoofdredacteur*)

Jo de Haan (REPRO)

Evert Landré (STK, *eindredactie & vormgeving*)

Frans van Lunteren (GGWN/GESCH)

Geert Hooyman

Gerard van der Mark (AGF)

Ada Molkenboer (VOORL)

Henk Mos (FCG)

Arjen Vredenberg (AGF)

Els Wolfs (BUR)

portretfoto's: Johan van der Linden

reproductie: Jo de Haan en Frans Choufoer van de drukkerij Natuur- en Sterrenkunde, Budapestlaan 4, tel. 030-2531751

redactieadres: redactie Fylakra, Buys Ballotlaboratorium k. 701, Princetonplein 5, 3584 CC Utrecht

tel. 030-2535214, intern 5214, e-mail: e.landre@fys.ruu.nl

Kopij voor FYLAKRA 1997 nr 2 kan worden ingeleverd bij de leden van de redactie of gedeponneerd worden in het postvakje van FYLAKRA op kamer 152. Sluitingsdatum: vrijdag 28 februari 1997. Voor de wijze waarop kopij voor FYLAKRA kan worden aangeleverd neme men contact op met de eindredacteur

INHOUD

jaargang 41, nummer 1

Geachte Lezer(es)	2
Afscheid Frits Koek van de faculteit	3
Welkom aan Wil van Hooft	4

Reinier Bikker: theorie van oppervlakken	5
Margreet van Zanten ontspringt de dans niet!!	6
John Hoogenboom, 3 december 1925 - 15 januari 1997	8

In memoriam professor John Hoogenboom	9
Fiona Yarrow - nieuwe OIO bij Gecondenseerde Materie	12
Frits Bijvoet met pensioen	14

Andriesse	16
-----------	----

Jaarrede directeur dr P.J.Th. Zeegers	19
<i>(uitneembaar katern met eigen nummering)</i>	

Michiel Bijlsma versterkt Theoretisch Instituut	47
Nieuws uit de bibliotheek	48
Het Derde Princetonplein Muziekfestijn	50

Ignace Hooge gepromoveerd	52
De promotie van "het fenomeen"	54
Dr Godelieve Backx	56

Piet Engels 25 jaar in dienst	58
Bibiana Scelfo schaatst Moleculaire Biofysica binnen	60
Het gebouw MINNAERT - de voortgang van het bouwproces	62

Examens	64
---------	----

GEACHTE LEZER(ES)

Sedert 1995 is de eerste FYLAKRA van het jaar een z.g. *combinummer*: het is niet alleen bestemd voor het personeel van de faculteit, maar ook voor onze alumni - dit vanwege het feit dat in dat eerste nummer de jaarrede van de faculteitsdirecteur staat afgedrukt; in dit geval de laatste door hem in het Transitorium uitgesproken. Vanaf 1 januari 1998 wordt de traditie voortgezet in het gebouw MINNAERT - het zal dan de laatste jaarrede van dr Zeegers zijn.

In combinummer geen highlights uit vorige FYLAKRA's (voor de alumni), maar nieuws voor iedereen: persoonswisselingen bij personeelszaken en de bibliotheek, een paar interessante promoties, nieuwe medewerkers, een afscheid en een jubileum, plaatjes van het derde Princetonplein Muziekfestijn en het overlijden van prof. Hoo-genboom. Nieuw is een echte column, waarvoor we Kees Andriesse hebben kunnen strikken. Voorlopig hebben we de column de werktitel ANDRIESSE gegeven en hebben we hem in de letter Coronet gezet. En ook nieuw is, na het vertrek van Nelleke Vermeulen-Bouman, de versterking van de redactie met Henk Mos, een ieder wel bekend. De foto laat zijn reactie zien bij het horen van ons verzoek.

Evert Landré

AFSCHEID FRITS KOEK VAN DE FACULTEIT

Frits Koek heeft per 1 januari 1997 de faculteit verlaten, na daar elf jaar te hebben gewerkt als personeelsfunctionaris. Door omstandigheden was hij niet in de gelegenheid om persoonlijk van u afscheid te nemen. Daarom doet hij dat nu via deze weg: dank u allen hartelijk voor de prettige samenwerking.

Frits Koek/ Gijs van Ginkel *(ook foto)*

WELKOM AAN WIL VAN HOOFT

Wil van Hooft (*hier op een foto van Gijs van Ginkel*) is per 1 januari 1997 in dienst getreden als personeelfunctionaris. Hij is 41 jaar oud en kent de universitaire organisatie omdat hij 9 jaar bij de faculteit Diergeneeskunde heeft gewerkt eveneens als personeelfunctionaris. Voordien heeft hij ervaring opgedaan in diverse overheidsorganisaties. Wil zal met name de individuele personeelsaangelegenheden behartigen voor de faculteiten Natuur & Sterrenkunde en Wiskunde & Informatica. Omdat er nu twee personeelsfunctionarissen zijn die beiden de voornaam Wil dragen is afgesproken dat Wil van Hooft *Wilh* heet en ondergetekende *Wilv*. Wij wensen Wilh veel succes tijdens zijn inwerkperiode en hopen dat hij hij zich spoedig thuis zal voelen binnen onze faculteit.

Wil Verhoeven.

REINIER BIKKER
theorie van oppervlakken

Op 1 januari is Reinier Bikker (*hier op een foto van Gijs van Ginkel*) als OIO in dienst gekomen bij het Instituut voor Theoretische Fysica. Hij is afkomstig uit Groningen en zal zich bezig gaan houden met een onderzoek naar de eigenschappen van kristaloppervlakken.

Henk van Beijeren

MARGREET VAN ZANTEN

ontspringt de dans niet!!

FYLAkra-hoofredacteur Gijs van Ginkel laat het nooit afweten. Naast de tijd voor het uitoefenen van zijn vele functies en taken binnen de faculteit ziet hij ook nog kans om nergens op verdachte vrouwen te "spotten", zoals één van zijn slachtoffers in onderstaand verhaal zijn hobby noemt. Uiteraard vergezeld van een door hem gemaakte foto.

Tot nu toe was ik de dans van de voorstelstukjes in FYLAkra ontsprongen, maar Gijs van Ginkel heeft me nu eindelijk "gespot" als nieuwe medewerker bij de faculteit. Dat het wat langer duurde voordat ik als medewerker herkend werd, is niet verbazingwekkend.

Ik liep voor mijn aanstelling al een aantal jaren rond op het BBL, echter in de hoedanigheid van student. Van september 1990 tot oktober 1995 heb ik hier in Utrecht MFO gestudeerd. Waarbij mijn interesse voor meteorologisch onderzoek onder andere gewekt werd gedurende mijn afstudeerstage op het KNMI. Onder begeleiding van Peter Duynkerke doe ik onderzoek aan entrainmentprocessen bij stratocumulusbewolking. Onder entrainment wordt menging over een grensvlak in een gestratificeerd medium verstaan. Als zodanig komt het niet alleen in de atmosfeer voor maar ook in de oceanen en ook bijvoorbeeld in een kop thee waar wel al melk is bij geschonken maar nog niet in is geroerd. Bij stratocumulus vindt er menging plaats tussen de drogere en warmere lucht boven de wolk en de koudere en vochtigere lucht in de wolk. Soms wordt dit mengproces instabiel en kan de bewolking, door het inmengen van steeds meer warme lucht, opbreken en soms zelfs geheel oplossen. In deze overgang zijn we geïnteresseerd: op verscheidene plaatsen op de wereld komen uitgestrekte stratocumuluswolkendecken voor waarvan het zowel voor de weersvoorspelling als voor het onderzoek naar het klimaat van belang is om te kunnen zeggen wanneer en waarom de bewolking opbreekt.

Op beide vragen is nog door niemand een afdoend antwoord gegeven en dus is het een interessant en uitdagend onderzoeksterrein. Tijdens

mijn onderzoek zal ik proberen met behulp van een fijnmazig computermodel van de atmosfeer specifieke simulaties te maken om vervolgens aan de hand van analyses van die computergegevens hopelijk iets meer te kunnen zeggen over de fysische processen die plaats vinden tijdens entrainment. Om te voorkomen dat ik de komende drie jaar alleen maar achter de computer kom te zitten probeer ik ook voldoende tijd vrij te houden om lekker met een rugzak door de ruige natuur te struinen, te fotograferen en om mijn roeiploeg te coachen (om maar eens een paar dingen te noemen).

Margreet van Zanten

JOHN HOOGENBOOM

3 december 1925 - 15 januari 1997

Het nieuwe jaar was nog maar net ruim twee weken oud toen één van onze emeritus-hoogleraren, prof.dr John Hoogenboom, overleed, 71 jaar oud. Hieronder eerst een beeld van hem dat zijn kinderen schetsten voor de uitvaartplechtigheid op 20 januari j.l. in de parochiekerk van Onze Lieve Vrouw te Bilthoven; zij waren zo vriendelijk FYLAKRA toestemming tot publicatie te geven. Daarna beschrijft prof.dr Piet Brussaard het leven van een innemend mens. De foto is ooit gemaakt door Johan van der Linden.

Een leven is voorbij, het leven van John Hoogenboom

De herinneringen aan hem zijn een soort tweeluik, met aan de ene kant zijn intense betrokkenheid en zijn sterke verantwoordelijkheidsbesef, aan de andere kant een drang naar vrijheid, naar verre verten en nieuwe ontwikkelingen.

In zijn werk kwam dat verantwoordelijkheidsbesef tot uiting doordat hij steeds als organisator en inspirator probeerde ontplooiingsmogelijkheden te scheppen voor iedereen, voor jong en oud in oost en west. In de privésfeer voelde hij zich als jongeman al, in de moeilijke oorlogstijd, zeer verantwoordelijk voor zijn vele broers en zussen. Later richtte hij zijn onvoorwaardelijke liefde en belangstelling op zijn kinderen, hun partners, de kleinkinderen, en in het bijzonder op zijn vrouw wiens pad niet altijd over rozen ging. Maar ook de wijdere kennisenkring leerde zijn hulpvaardigheid kennen.

Wat wij ons allemaal voor altijd zullen herinneren is de bijzondere manier waarop hij die betrokkenheid vorm gaf. Dezelfde inventiviteit, die haast vanzelfsprekend zijn keuze voor de experimentele fysica bepaalde, legde hij ook aan de dag in de talloze klussen en klusjes die hij deed voor iedereen die daar maar om vroeg. Of het nu ging om het repareren van een horloge of het maken van een bed, steeds werkte hij buitengewoon zorgvuldig en met een bijzondere creativiteit waardoor ieder van die dingen uit duizenden herkenbaar is als onmiskenbaar "John".

Door zijn intense betrokkenheid heeft hij het zichzelf niet altijd gemakkelijk gemaakt. Hij kon moeilijk verantwoordelijkheden overdragen, zelfs niet wanneer hij aan de grenzen van zijn capaciteiten kwam en eigenlijk zijn geestelijke, uiteindelijk ook zijn lichamelijke kwetsbaarheid onder ogen moest zien. De andere kant van zijn persoon, de vrijheidslievende, is daardoor soms in het gedrang gekomen.

Toch heeft hij op een onmiskenbare wijze steeds kans gezien zijn eigen weg te gaan. Toen hem duidelijk werd dat hij niet geroepen was voor de drogisterij slaagde hij er in na een staatsexamen toegang te krijgen tot de universiteit en uiteindelijk hoogleraar te worden in het vak dat hem zo na aan het hart lag. Zijn belangstelling voor natuurkunde en voor techniek in het algemeen bood hen ook steeds nieuwe perspectieven, nieuwe ontdekkingen en ontwikkelingen, die hij met veel plezier in zich opnam. Zijn werkkring was ook dikwijls aanleiding voor verre reizen, waarbij hij, kampeerder in hart en nieren, nogal eens zijn éénstokstentje als onderkomen koos.

Dat zijn boot het type *vrijheid* had was een veelzeggend toeval. John was bepaald geen geboren zeiler, maar de langdurige restauratie van de boot gaf hem de mogelijkheid te werken met hout, het materiaal dat zijn bijzondere voorliefde had. Daarmee kon hij vele, vele uren volledig zichzelf zijn.

Nog meer vrijheid vond hij op de fiets, vaak alleen, in verre tochten, onderweg waar de wind hem heen voerde. En zo nemen wij nu ook afscheid van hem.

John, goede reis.

IN MEMORIAM PROFESSOR JOHN HOOGENBOOM

Op 15 januari 1997 overleed plotseling prof. dr ir A.M. Hoogenboom. Hij was in 1925 in Utrecht geboren en begon, nadat hij in 1950 het staatsexamen HBS-B had behaald, zijn studie natuurkunde aan de

Technische Hogeschool te Delft, waar hij in 1953 zijn ingenieurs-examen aflegde.

Daarna trad hij in dienst van de Stichting FOM om in 1958 bij professor Endt te Utrecht te promoveren. In dienst van Philips werd hij in 1960 voor een jaar uitgezonden naar het Massachusetts Institute of Technology te Boston, en werkte vervolgens voor Philips bij het Instituut voor Kernfysisch Onderzoek (nu NIKHEF) te Amsterdam.

In 1963 kwam hij naar Utrecht in de kernfysicagroep en werd na een halfjaar benoemd tot hoogleraar aan onze universiteit.

Hij was bouwheer voor de tandemversneller in het Robert Van de Graafflaboratorium. Hij had grote belangstelling en kundigheid voor het ontwerpen en verbeteren van de technisch-experimentele onderzoekfaciliteiten en was een meester in het oplossen van instrumentele problemen, vaak met eenvoudige hulpmiddelen die een ander niet zo gauw had kunnen bedenken. Het kernfysisch onderzoek in Utrecht heeft mede daardoor tot grote bloei kunnen komen.

Zijn bestuurlijke en organisatorische belangstelling werd ook duidelijk toen hij van 1974 tot 1978 voorzitter van de Nederlandse Natuurlijke Vereniging en van 1977 tot 1981 decaan van onze faculteit was. Hij was toen al secretaris van de Stichting Physica; in 1988 werd hij ook secretaris van de Nederlandse Natuurkundige Vereniging. Beide secretariaten heeft hij tot zijn overlijden vervuld.

Wij zijn hem als Nederlandse fysici veel dank verschuldigd voor het vele werk dat hij voor onze fysica heeft verzet.

Ook op internationaal fysisch gebied was hij zeer actief. Ik wil hier noemen zijn inspanningen voor de International Union of Physics and Applied Physics, en voor het tijdschrift *Europhysics News* van de European Physical Society. Hij werkte mee aan de voorbereidingen voor elektronisch publiceren en aan de daarmee samenhangende problemen van de communicatie in de natuurkunde. In 1990 was hij voorzitter van het Local Organizing Committee van de 8th General Conference van EPS te Amsterdam.

Hij heeft altijd veel belangstelling gehad voor het onderwijs in de natuurkunde, en niet alleen voor het universitaire onderwijs, maar ook voor het Hoger BeroepsOnderwijs en het middelbare onderwijs.

Hij was korte tijd adviseur bij de MTS Rens en Rens om de overgang naar Hogeschool te helpen voorbereiden. Hij was bedenker en oprichter van de Stichting PostTertiair Onderwijs, en bestuurslid tot 1993. Hij was ongeveer tien jaar bestuurslid van het Avondlyceum te Utrecht. Het probleem van de popularisering van de natuurkunde

had eveneens zijn warme aandacht. Natuurkundige hulp aan landen achter het voormalige ijzeren gordijn had ook zijn interesse, in het bijzonder om aan Oekraïne en Polen daadwerkelijke hulp te bieden. Zijn instelling tegenover zijn werk werd gekenmerkt door intensieve betrokkenheid en een sterk besef van verantwoordelijkheid, waardoor hij er vaak niet toe kwam werk te delegeren, maar zelfs meer werk op zich nam dan van zijn functies kon worden verwacht.

Hij blijft in onze herinnering als een vriendelijke en bescheiden collega die zich nooit liet voorstaan op het vele dat hij voor de natuurkunde in Nederland deed.

prof. dr P.J. Brussaard

FIONA YARROW

nieuwe OIO bij Gecondenseerde Materie

Met de komst van Fiona Yarrow is de werkgroep Gecondenseerde Materie kosmopolitischer geworden. Fiona heeft de Britse nationaliteit. Maar net als bij de andere buitenlanders in de groep is er sprake van "vernederlandsing". Fiona is hier geboren en opgegroeid. Na een hoofdvak "WO₃ nanodeeltjes" bij Fysische en Colloid-chemie is zij per 1 januari 1997 als OIO begonnen aan onderzoek naar de fotoelektrochemie van nanoporeuze kristallijne halfgeleiders. Deze promotieplaats is kennelijk bestemd voor blazers. Net als haar voorganger Ben Ern  (trombone) speelt Fiona een blaasinstrument (hobo). Wij wensen haar met het onderzoek veel succes!

prof. J.J. Kelly

FIONA YARROW

(foto: Johan van der Linden)

FRITS BIJVOET MET PENSIOEN

Op 13 december 1996 nam Frits Bijvoet (*op een foto van Gijs van Ginkel*) vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd afscheid van onze faculteit. Frits werkte sinds 1961 in de faculteit, tot 1972 in dienst van de stichting FOM en daarna in universitair dienstverband. In onze faculteit heeft hij een zwervend bestaan geleid: hij begon zijn loopbaan bij de toenmalige vakgroep Atoom- en Molecuulfysica, in 1984 volgde een overgang naar de vakgroep Technische Natuurkunde en de Subcentrale Werkplaats Fysica (achtereenvolgens Constructiebureau en Mechanische Technologie). In 1986 werd Frits benoemd in atelier Y, van waaruit hij werd gedetacheerd naar de werkplaats en naar de Atoom- en Grenslaag-fysica. Deze vakgroep was ontstaan uit een fusie van Atoom- en Molecuulfysica en Technische Natuurkunde.

De Technische Natuurkunde (AGF) had Frits hard nodig vanwege de talrijke (talloze?) vacuümopstellingen die daar werden ontworpen en gebouwd op zo ongeveer alle mogelijke plaatsen van de Noordwesthoek: Laboratorium voor Experimentele Fysica, Generatorengebouw, Van der Graafflaboratorium en de (Sub)centrale werkplaats Fysica, zoals al die gebouwen toendertijd heetten. Frits kon toen daadwerkelijk over het complex zwerven. Hij werkte daarbij in verschillende episoden samen met Theo Klinkhamer en met Hans Schot.

In de IGF was Frits de laatste jaren verantwoordelijk voor de documentatie. Afhankelijk van de drukte verdeelde hij zijn werk over de IGF en de AGF. Hij speelde daarbij een belangrijke rol in de communicatie tussen de AGF en IGF.

In zijn interesse is Frits heel standvastig: zijn werk had op de een of andere wijze met vacuümtechniek te maken. Illustratief voor deze trouw is dat Frits vanaf de oprichting in 1970 tot 1986 lid is geweest van het bestuur van de werkgroep Constructies van de Nederlandse Vacuümvereniging NEVAC. In die 16 jaar heeft hij, direct of indirect, meegewerkt aan de organisatie van 55 bijeenkomsten van deze werkgroep. Hij heeft van dichtbij de sterke ontwikkeling van de vacuümtechniek meegemaakt: van pionieren, waarbij alles in het lab werd

ontworpen en gemaakt, tot een rijpe en geavanceerde technologie waarin veel gekocht kan worden. Frits heeft daarin zijn partij meegeblazen en heeft door het volgen van cursussen de technische ontwikkelingen op de voet gevolgd.

Wij zullen Frits en zijn inzet missen. Wij zullen speciaal aan hem denken, wanneer in de vacuümpot WALVIS, die via een door Frits ontworpen diafragmasysteem aan de tandemversneller gekoppeld is, een bundel moet worden uitgelijnd: wij verplaatsen dan de gehele UHV opstelling naar de plaats waar de bundel op het target kan komen, i.p.v. de bundel naar het target.

Wij zijn hem dankbaar voor zijn bijdragen aan de faculteit, en dan aan onze sectie in het bijzonder, en voor zijn grote collegialiteit. Wij wensen hem nog vele goede en rustige jaren toe. Stiekum doen wij dit ook namens alle leden van de NEVAC.

Versnellersectie AGF
Frans Habraken

ANDRIESSE

Ik begin weer eens aan een column. Voor fysici. Toch wil ik deze keer een vlotte pen, niet dat gezwoeg op abstracte argumenten waar fysici wel pap van lusten en ook ik me wel eens aan te buiten ben gegaan. Deze column zal me niet veel tijd gaan kosten, want dit jaar doe ik de helft.

Daarom, beste collega's, vertel ik u gewoon van mijn alledaagse fysica. Gisteren, 7 januari, ben ik voor werkhoverleg met Hubert V. naar Petten gegaan. Het onderzoekcentrum daar betaalt wat aan de Faculteit voor inzichten van mij. Is dat niet prachtig? Dit is van alle werelden de best denkbare.

Ik zat in de trein en las het verslag van Barend R. en Ivo K. over nanotechnologie voor foto-elektrochemische processen.

Hubert had niet alleen mij, maar ook studenten uit Twente aan het werk gezet, de laatste voor een appel en een ei. Voor die appel en dat ei hadden ze een mooi overzicht geschreven. Ze hadden zelfs het pas verschenen boek van Jean-Marie Lehn, Supramolecular Chemistry, in 5 bladzijden samengevat.

Ik had Barend en Ivo het afgelopen najaar begeleid, ze waren twee keer op het Buys Ballot geweest. Nu was het tijd voor conclusies. Maar in Alkmaar stapten ze niet uit de trein. Alleen beklom ik bus 150, liet 7 strippen afstempelen en verdiepte me weer in hun verslag. Lezen in een bus is

door gehobbel en gezwier vrij hachelijk. Ik voelde een misselijkheid opkomen, stopte de papieren in mijn koffertje en zag toen pas dat Gerrit-Jan S. praktisch tegenover me zat. Ook Gerrit-Jan moest bij de sponsor zijn.

Wie zich daar wel eens aardige voorstelling over heeft gemaakt moet weten dat het dorp Petten in werkelijkheid oerlelijk is. Onder de zoutuitslag. Niemand op straat. De bus stopt er voor niemand en draait de lage duintjes in. De reisgenoot zegt dat hij dit jaar zijn proefschrift af moet hebben. Twee flinke windturbines malen de venijnige oostenwind die ons, als we zijn uitgestapt, meteen doet rillen. De portiersloge. Formulier invullen. U kent me toch? Ja meneer Andriessse. Maar toch. Ook het paspoort. Jazeker. Mijn studenten zijn toch nog onderweg, dus loop ik eerst even bij Frans S. binnen, wens hem een gelukkig nieuwjaar en feliciteer hem met zijn benoeming tot algemeen directeur. Nog onlangs was hij bij ons hoogleraar. Het is zo'n man die je storen mag, zijn deur staat meestal open. Hij heeft ook meteen een boodschap: Radioactief afval is een veel groter probleem dan jij denkt. Hoezo, vraag ik, heb ik ooit beweerd dat het een non-problem is? Jij hebt mooi schrijven, zegt hij, maar ik zit met de praktijk.

Hubert zit met Katrien H. te wachten en weet intussen dat de studenten verlaat zijn. Dus beginnen we maar zonder de auteurs over het verslag. Katrien vindt het goed en zegt

verder niet veel. Hubert vraagt me uitleg over details die ik ook niet uit kan leggen. We speculeren wat, tekenen bandenplaatjes. Hij vraagt me welke praktische toepassingen er zijn. Dat weet ik niet. Hij zegt dat hij er anders niets aan heeft. Zoiets vind ik buitengewoon vervelend en daarom mompel ik wat over variabele transmissie van glazen en over fotokatalyse.

Daar verschijnen Barend en Ivo. Ze hadden eerst de trein gemist en onderweg was er een storing geweest. Katrien en Hubert laten het gesprek al gauw aan mij over, verlaten de kamer om ander werk te doen. Hier heerst de agenda! Ik zaag de jongens door over bladzij 8, 12, 20, 27, 43... en begeef me zo in dichte mist. Ze weten weinig meer dan opgeschreven is, en hebben ook dat nauwelijks begrepen. Over toepassingen hebben ze weinig gevonden. Maar ze zijn enthousiast. **THINK BIG**, think nano!

Het is onredelijk om van studenten te verlangen wat je zelf niet kunt. Hubert die er weer bij gekomen is besluit dat de bal nu bij mij ligt. In deze beste van de denkbare werelden laat ik me rustig commanderen. De kunst is om het vraagstuk interessant te vinden.

Als we door de duintjes naar de bushalte lopen vragen mijn schatten uit Twente waarom het ECN zo afgelegen ligt. Omdat het hier zo waait?

Kees Andriessen

FYLAKRA - EXTRA

uitneembaar katern met *eigen* en doorlopende nummering

dit katern is onderdeel van
het achtste alumninumnummer van FYLAKRA
en van FYLAKRA jaargang 41 nr. 1
10 februari 1997

J A A R R E D E

(jaaroverzicht 1996)

uitgesproken door

Dr P.J.Th. Zeegers

directeur van de faculteit
Natuur- en Sterrenkunde
van de Universiteit Utrecht

2 januari 1997
Transitorium, Blauwe Zaal

INHOUD

1 - INLEIDING	21 (3)
2 - PERSONEEL	22 (4)
2.1 - IN-UIT	
2.2 - SAMENSTELLING	
2.3 - LEEFTIJDOPBOUW	
2.4 - PERSONEELSBELEID	
3 - FINANCIËN	29 (11)
3.1 - INKOMSTEN	
3.2 - UITGAVEN	
3.3 - STEUNFONDS FYSICA	
4 - ONDERWIJS	32 (14)
4.1 - GETALLEN	
4.2 - WERVING	
4.3 - KWALITEIT EN STUDEERBAARHEID	
5 - ONDERZOEK	36 (18)
5.1 - GETALLEN	
5.2 - WAARDERING	
5.3 - VISITATIE	
6 - ORGANISATIE	39 (21)
6.1 - INSTITUTEN	
6.2 - ONDERSTEUNENDE DIENSTEN	
7 - BESTUUR	43 (25)
8 - VERMELDENSWAARDIGHEDEN	43 (25)
9 - SLOT	44 (26)

JAARVERSLAG 1996
uitgesproken op 2 januari 1996
door
dr P.J.Th. Zeegers

1 - INLEIDING

Negentien zes en negentig, Dames en Heren, stond in het teken van **KWALITEIT**.

- * De kwaliteit van het onderwijs werd gemeten met internationale maatstaven
- * We stelden het "Kwaliteitsplan Onderwijs Natuur- en Sterrenkunde" op
- * We dienden, succesvol, twee projecten ter financiering uit het ministeriële potje "Kwaliteit en Studeerbaarheid" in, waarvan één getiteld "Kwaliteitszorg in het Juliusinstituut"
- * De kwaliteit van het natuurkundig onderzoek in Nederland en dus ook van onze faculteit werd beoordeeld ten opzichte van *de* internationale standaard; het oordeel werd vastgelegd in rapportcijfers
- * Het bestuur besloot tot een kwaliteitsimpuls voor het onderzoek,
- * De kwaliteit van de instrumentele en computerondersteuning stond niet ter discussie
- * De kwaliteit van de beheersondersteuning en van de bestuurlijke informatievoorziening wel
- * De kwaliteit van de huisvesting werd sterk verbeterd en zal nog meer verbeteren
- * Door gerichte milieumaatregelen werd de kwaliteit van de werkomgeving in gunstige zin beïnvloed
- * Het zo juist ingediende arboplan richt zich o.a. op de kwaliteit van de werkplek
- * En tenslotte: door middel van discussies over vut en flexibel pensioen werd de aandacht gevestigd op de kwaliteit van de oude dag.

De meeste van deze punten zal ik nader belichten. Maar eerst sta ik stil bij de mensen die onderwerp of lijdend voorwerp waren en zijn van deze kwaliteitsdiscussies en bij de financiële middelen, waarmee zij zich moesten behelpen.

2 - PERSONEEL

2.1 - IN-UIT (zie tabel 1)

2.1.1 - Hoogleraren

Prof Hooymayers ging met emeritaat, dat wil zeggen: hij verliet de universitaire dienst, maar niet zijn kamer.

Prof Verlinde verruilde zijn KNAW-fellow status voor de status van hoogleraar net op tijd om nog genoemd te kunnen worden in het rapport van de visitatiecommissie.

Prof Lelieveld kwam met zijn hofhouding uit Wageningen om de leerstoel "Atmosferische Chemie" te bezetten en mede daardoor het Klimaatcentrum te versterken.

Prof Feiner komt af en toe vanuit Philips om hier theorie te doen. Prof Polman kwam en houdt ons niet alleen op de hoogte van hetgeen er in AMOLF gebeurt, hij vergroot tevens het aantal muzikanten.

Prof Andriese breidde zijn aanwezigheid in de faculteit uit van vier tot zes tiende en had daardoor tijd Sinterklaas te vervangen.

Dr Visser werd Teylershoogleraar in de "Geschiedenis van de Natuurwetenschappen", niet hier, maar in Leiden. Wij werven nog.

De Minnaertleerstoel werd drie maanden bezet door Prof Conti, nadat hij een eredoctoraat van onze universiteit had gekregen - en wordt nu bezet door Prof Tanaka.

We raakten ook een bijzondere hoogleraar kwijt: prof Smit kreeg in Nijmegen een gewone leerstoel en, zoals u weet, die zit lekkerder dan een bijzondere.

2.1.2 - UHD's

Dr Dijkerman nam theatraal afscheid en richt zijn blik nu naar het oosten om daar, in de Achterhoek, van zijn pensioen te genieten. Dr Vreugdenhil ging naar het oosten om daar, in Twente, van een hoogleraarsstoel te genieten.

CAT	UU		ANDEREN	
	IN	UIT	IN	UIT
HGL	1.0	1.0	5.0	1.0
UHD		2.0		
UD/WPV				
WPT	1.0	1.3	20.3	20.6
AIO/OIO	4.0	7.0	17.0	19.5
TECHN.	9.0	4.9	3.5	10.5
ADM.	4.4	6.8	1.6	1.5
TOTAAL	19.4	23.0	47.4	53.1

tabel 1: IN - UIT

2.1.3 - WPT, POSTDOCS

Postdocs worden eigenlijk alleen nog maar aangesteld ten laste van de tweede geldstroom, speciaal NWO, en van de derde geldstroom, bestaande uit universitaire stimuleringsfondsen, en speciaal de Europese Unie, wanneer we althans de bureaucratie van Brussel, van de Vreemdelingenpolitie en vanuit het bestuursgebouw weten te overwinnen. In een enkel schrijnend geval, stellen we voor een korte periode een postdoc aan ten laste van de eerste geldstroom.

2.1.4 - AIO's/OIO's

Er gingen meer aio's en oio's weg dan er aangenomen werden. Sommigen beweren dat het aannemen van io's in de laatste maanden van

het jaar stagneerde vanwege de slechte wachtgeldpositie van van io's die tussen 1 november en eind december worden aangenomen. Als dat zo is, mogen we dus deze maand een stortvloed van aanstellingen verwachten.

2.1.5 - Technisch en administratief personeel

Het totaal aantal technici daalde met ongeveer drie en het aantal administratieve medewerkers met ongeveer twee en een half. Zes technici, Crielaard, de Kok, van de Mark, Ditewig, van Lingen en van de Weg, veranderden niet van werkplek, wel van werkgever. Het was de FOM, het werd de faculteit en het wordt het Debije Instituut. Nog drie FOM-technici, de heren Smit, Gerrits en Michielsen, verlieten de faculteit. Eén technicus, Schiphorst, bleef ook zitten, maar stapte over van de faculteit Geneeskunde naar de onze. De heren Leideman en Jalving vulden vacatures in de IGF. Een aantal oude getrouwen verliet de universitaire dienst vanwege vut of pensioenering; dat zijn: de technici Jansen, Bijvoet en Aarnink en de administratief medewerkers Outmayer en Meerwijk en één, Koek van Personeelszaken, gaat elders in de universiteit werken. Een aantal jonge getrouwen, waaronder Beelen en de dames Duysters en Bouman vonden elders een betere werkkring.

2.2 - SAMENSTELLING (zie tabel 2)

De omvang van het personeel steeg iets, van 370 naar 374 bezette, volledige personeelsplaatsen. De daling van het aantal FOM-plaatsen werd meer dan gecompenseerd door de stijging van NWO- en derde geldstroom-plaatsen.

2.3 - LEEFTIJDOPBOUW

Eens in de zoveel jaar is het goed te laten zien hoe de leeftijdsopbouw van de faculteit is. Zie daar. Er lijkt mij sprake van wat je zou kunnen noemen een typisch universitaire verdeling. Een piek in de klasse 25 tot 30, een flinke dip in de jaren 35 tot 45 en daarna weer een tweede maximum. De eerste top komt voornamelijk voor rekening van het tijdelijk wetenschappelijk personeel, aio's en oio's, de tweede voor rekening van het vaste personeel, wetenschappelijk zowel als ondersteunend.

Bij het ondersteunend personeel is vanaf 45 een geleidelijke daling tot 65 te zien te zien, het wetenschappelijk personeelsbestand blijft

tussen 45 en 65 vrijwel constant en stort dan wettelijk verplicht in. In de komende jaren kunnen we wat aan deze verdeling veranderen.

We kunnen verjongen. In de komende vijf jaar vertrekken er tenminste 15 universitaire wetenschappelijke medewerkers, waaronder zeven hoogleraren. Niet te veel astronomen in benoemingsadvies-commissies benoemen en de verdeling komt in orde.

CAT	UU	FOM	NWO	ANDEREN	TOTAAL
HGL	25			1	26
HGL,DT	9			13	22
UHD	19			1	20
UD/WPV	27	4		6	37
WPT	2	5	11	23	41
AIO/OIO	21	26	23	12	82
TECHN.	75	6		12	93
ADMIN.	50			3	53
SOM '96	228	41	34	71	374
SOM '95	226	48	33	63	370
SOM '94	237	51	33	64	385
SOM '93	239	53	32	67	391

tabel 2: samenstelling

2.4 - PERSONEELSBELEID

2.4.1 - FLOW

We schonken veel aandacht aan de onderwijskwaliteit van het wetenschappelijk personeel. De operatie FLOW, die er onder andere toe moet leiden dat al het vaste wetenschappelijk personeel de basiskwalificatie onderwijs verwerft en een groot aantal zelfs de seniorkwalificatie, is van start gegaan. De decaan heeft functioneringsgesprekken gevoerd met alle hoogleraren. Niet alleen, maar óók met het doel de hoogleraren te leren hoe een functioneringsgesprek te houden met de medewerkers waarmee zij een overeenstemmingsrelatie hebben. Bijna alle gesprekken tussen hoogleraren en medewerkers zijn gehouden. De gespreksnotities zijn binnen. De commissie die zal adviseren aan wie de basiskwalificatie te verlenen en wat de nog niet gekwalificeerden moeten doen om alsnog de kwalificatie te verwerven, is aan de slag gegaan.

2.4.2 - Werving van personeel

Het bestuur liet zich uitdrukkelijk leiden door kwaliteitsoverwegingen bij de beoordeling van wervingsprocedures en in een enkel geval bij de beoordeling van het resultaat van een werving. De werving voor de leerstoel "Geschiedenis van de Natuurkunde" dient een coryfee op te leveren. Het ziet er naar uit dat dat gaat lukken.

De werving van een hoogleraar "Gecondenseerde Materie" in het Debije Instituut zal voor het eerst niet gebeuren door een benoemingsadviescommissie op basis van een vastgesteld structuurrapport, maar door een "search comittee", zeg maar zoekcommissie. Het bestuur zoekt de commissie en de commissie zoekt een kandidaat in een ruim afgebakend terrein van onderzoek. De commissie moet nog van start gaan.

Het bestuur gebruikt bij de aanstelling van een UD voor het Sterrenkundig Instituut nadrukkelijk het criterium "jong en veelbelovend".

2.4.3 - Buitenlanders

Een ander punt van personeelsbeleid is registratie en aanstellen van buitenlanders. De nederlandse regering dwingt ons niet alleen de nationaliteit van de medewerkers te registreren, maar zelfs de nationaliteit van hun ouders. Dat ging en gaat mij te ver. Ik begrijp dat de

Tweede Kamer inmiddels ook wijzer geworden is.

2.4.4 - EU-fellows

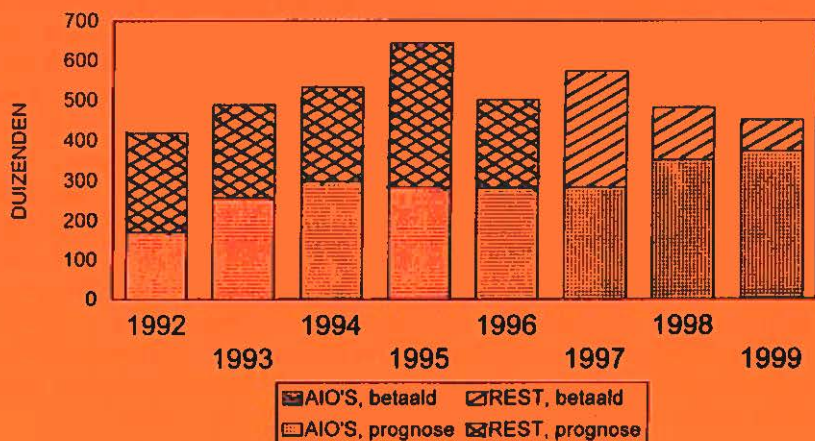
De Nederlandse regering brengt een deel van onze belastingcenten naar Brussel. Een deel daarvan kunnen we van de Europese Unie terug krijgen in de vorm van subsidies waarmee we dan buitenlandse doctorandi en post docs kunnen aantrekken. Dat lijkt mooi, maar het is een wanhoop. Er zijn drie bureaucratieën die zich er mee bemoeien hoe een dergelijke aanstelling moet luiden: de Brusselse zegt: wij bepalen hoeveel geld er aan zo'n aanstelling besteed moet worden in de vorm van salarissen, kosten van levensonderhoud, belasting, kosten van de ontvangende organisatie, etc. en bovendien dat de aanstelling zoveel mogelijk gelijk moet zijn aan overeenkomstige gewone aanstellingen. Den Haag zegt: ze moeten belasting betalen, want anders kunnen wij onze contributie aan Brussel niet betalen. De Heidelberglaan zegt: de éne soort (want tot overmaat van ramp zijn er drie soorten, waarvan wij er gelukkig maar twee hebben), de éne soort stellen we op de Nederlandse manier aan en als een buitenlandse post doc het daarmee niet eens is dan vecht hij of zij het zelf maar uit met de belasting of met Brussel; de tweede soort stellen we niet aan, maar behandelen als bursalen, omdat wij nu eenmaal geen aio's meer hebben. Wel laten we ze een verklaring tekenen dat ze bij ons welkom zijn om te werken, en dat we ze op geen enkele wijze zullen betalen. We betalen alleen een onkostenvergoeding voor zover de verkregen ecu's reiken. Al die kronkels worden vervolgens in onbegrijpelijk, want juridisch steenkool-Engels opgeschreven. Die verklaring moet door de betreffende post doc en door mij getekend moet worden. Ik vrees dat ik zuiniger op mijn handtekening ben dan ze op de Heidelberglaan denken.

2.4.5 - Wachtgeld aio's

Heeft u dat ook, dat u soms denkt "Zo stom kan Ritzen toch niet wezen?" en even later tot het besef komt: "Zo stom is ie wel!" Een goed voorbeeld is de verandering in de wachtgeldregeling. De universiteiten draaien, zoals u weet, sinds enige tijd zelf op voor de betaling van wachtgeld. Zij zuchten daardoor allang onder de opgave en aio's een vierjarige aanstelling te geven en ze daarna te voorzien van een wachtgelduitkering van ongeveer 70% van hun laatst verdiende loon. Ter verlichting van de totale wachtgeldlasten van de universiteit heeft de minister de regeling verslechterd. Het

wordt moeilijker om in deze regeling te vallen en dus makkelijker om in de bijstand terecht te komen, maar als je onder deze regeling valt dan mag je er ook één jaar langer van genieten.

Dit alles heeft twee gevolgen: ten eerste we hebben nu aio's die wel onder de nieuwe regeling vallen en aio's die er niet onder vallen. Anders gezegd: aio's die na hun aanstelling nog twee en een half jaar 70% van hun laatste salaris krijgen en aio's die na een half jaar al in de bijstand terechtkomen. Ten tweede, omdat de meeste aio's wel onder de regeling vallen, moeten wij meer wachtgeld betalen. De ministeriële ongelukken hebben wij creatief gerepareerd, zodat er in onze faculteit geen aio's van deze Haagse wijsheid de dupe zijn geworden. Na lang gouvernementeel aarzelen is ook NWO voor haar aio's bestuurlijk ongehoorzaam geweest.

figuur 1 : wachtgeld aio's

Hoeveel hebben wij aan wachtgeld uit gegeven?

Het ziet er naar uit dat door een aantal oorzaken, betere arbeidsmarkt wellicht, sneller promoveren zo hier en daar, maar nog lang niet overal, door het gericht inzetten van ons universitaire outplacement, zeg maar arbeidsbureau, *Topselect*, de wachtgeld uitgaven beheerst kunnen worden. In 1996 hebben we voor het eerst minder uitgegeven dan het voorgaande jaar. Ook de prognoses heb ik in neerwaardse zin kunnen bijstellen.

3 - FINANCIËN

3.1 - INKOMSTEN (zie tabel 3)

INKOMSTEN 1996 IN MFL

<u>geldstroom</u>	<u>1995</u>	<u>1996</u>
1 ^{ste} UU	30,50	30,30
2 ^{de} NWO, FOM,...	9,35	12,64
3 ^{de} EEG, MIN,...	5,65	5,86
	-----	-----
Totaal	45,50	48,80

We kregen minder geld uit de universitaire pot, maar veel meer van NWO. Speciaal DUBBLE, het Synchrotronproject in Grenoble van de gewezen vakgroep Moleculaire Biofysica kreeg een flinke financiële injectie. De stijging van de FOM is nauwelijks meer dan de geldontwaarding. Toch, als je iets precieser naar de universitaire inkomsten kijkt, zie je veranderingen optreden.

INKOMSTEN	1995	1996
ONDERWIJS	3,9	3,6
ONDERZOEK	21,8	21,6
OZS	0,5	0,6
STIMULANS	0,8	0,9
BEHEER	1,4	1,4
WACHTGELD	0,2	0,4
DERDEN	1,9	1,8
	-----	-----
TOTAAL	30,5	30,3

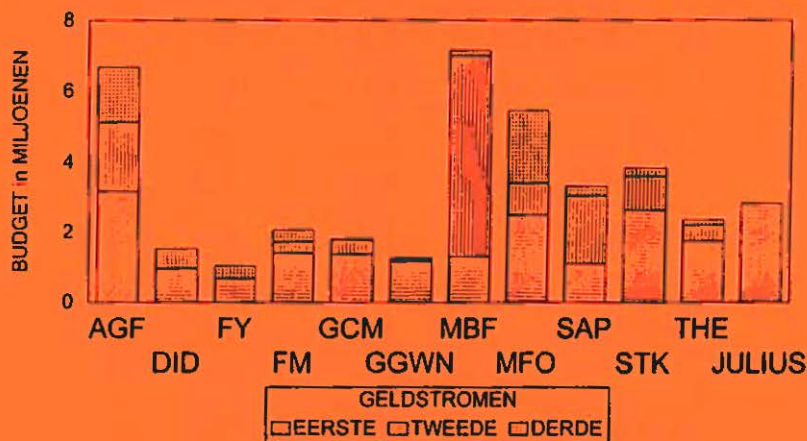
tabel 3: inkomsten

Het dalend aantal studenten leidt tot een verlaging van ongeveer 10% in de bijdrage voor onderwijs, het onderzoek moet het met minder doen, maar dat komt door de algemene bezuiniging van ongeveer 1%, wel worden de onderzoekscholen rechtstreeks met 0,6 miljoen en op aanvraag met 0,9 miljoen gestimuleerd. Nu de kosten voor de wachtgelden dalen, krijgen we er meer geld voor. Een voorbeeld van wat er gebeuren kan als de universiteitsraad "rechtvaardig" gaat worden. De inkomsten van derden dat zijn: inkomsten voor geleverd onderwijs, achteruit, inkomsten door geleverde beheersdiensten, vooruit, niet toegestane verhuur van kelderruimten, gelijk gebleven en ook rente, meer dan vorig jaar. Alles opgeteld ging deze post ook een beetje achteruit.

3.1.1 - Verdeling van de inkomsten (zie figuur 2)

De grote bedragen van NWO voor de Moleculaire Biofysica, DUBBLE, en het pionierprogramma van Gerritsen tesamen met de universitaire pioniersteun van 150 kf zorgen ervoor dat de AGF maar één jaar de ranglijst van veelverdieners heeft kunnen aanvoeren. De MFO handheeft zich mede door een stimuleringsbijdrage aan het Centrum voor Klimaatonderzoek van 250 kf op de derde plaats, de

VERDELING BUDGET 1996 OVER de VAKGROEPEN

figuur 2: verdeling van de inkomsten

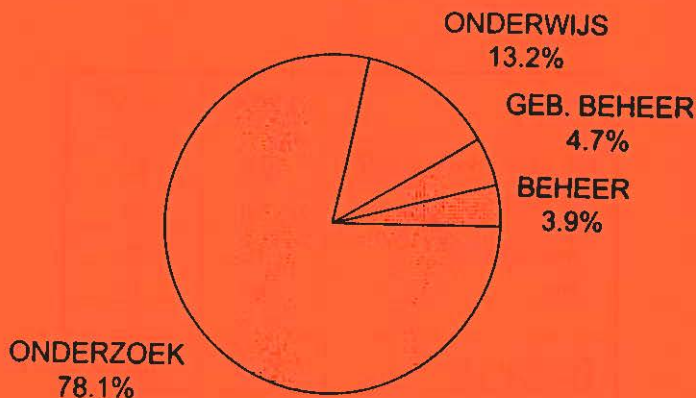
Sterrenkunde komt, ondanks de op één na hoogste bijdrage uit de eerste geldstroom en ondanks een stimuleringsbijdrage van 240 kf, niet verder dan de vierde plaats.

3.2 - UITGAVEN

3.2.1 - Verdeling van de uitgaven (zie figuur 3)

Waaraan wordt al dat geld besteed? Het is niet gemakkelijk en bovendien politiek onverstandig om dat in echte bedragen weer te geven. In relatieve maat gaat het wel. Zie hier.

We geven relatief wat minder uit aan onderwijs, ongeveer evenveel aan het beheer van personeel, middelen en gebouwen, en, maar dat is niet verwonderlijk met de grote NWO-bijdrage aan Moleculaire Biofysica, meer aan onderzoek.

figuur 3: verdeling van de uitgaven

3.3 - STEUNFONDS FYSICA

Saldo 1995	4282,86
Bij: renten	127,91

Saldo 1996	4410,77

De boekhouding van het Steunfonds Fysica is zo eenvoudig geworden dat ik die zelf kan bijhouden. Er zijn geen uitgaven gedaan, de inkomsten, rentebijbeschrijving is niet te stoppen, zodat er per saldo nog die éne post te melden is.

4 - ONDERWIJS

4.1 - GETALLEN

4.1.1 - Aantal studenten *(zie tabel 4)*

Het aantal eerstejaars is blijft dalen, waren het er in 94/95 nog 111, en in 95/96 91, dit jaar is het aantal nog verder gedaald en wel tot 82. Werden we vorig nog blij verrast door een relatief groot aantal kandidaat astronomen, dit jaar heeft de sterrenkunde zijn aantrekkingskracht voor een groot deel verloren. Het totaal aantal daalt diensengevolge ook gestaag.

	95/96	96/97
EERSTE JAARS	91	82
natuurkunde	54	57
sterrenkunde	22	10
mfo	15	15
TOTAAL	469	445
natuurkunde	330	321
sterrenkunde	81	68
mfo	58	57
EXTRANEI	22	16
AUDITOREN	37	

tabel 4: aantal studenten

Zelfs het aantal extraneï is flink aan slijtage onderhevig. Auditoren bestaan niet meer, dus die hebben we ook niet meer. Waar de mensen die vroeger auditor werden, nu zijn gebleven, weet ik niet.

4.1.2 - Examens (zie tabel 5)

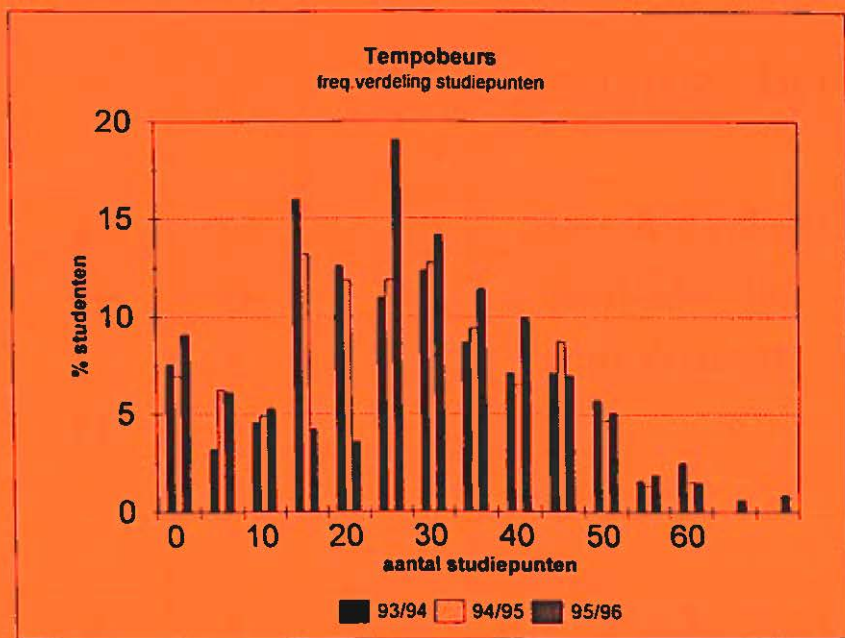
Ondanks de lagere aantallen studenten, steeg het aantal propedeuse en doctoraal examens. We verleenden eenmaal meer het einddiploma voor de leraaropleiding. Ook het aantal nominatie voor de docentenprijs bleef gelijk. Ik meldde vorig jaar al dat de decaan in 1996 de gelukkige was, dat wil zeggen voor de nominatie, niet voor de prijs.

EXAMENS:	94/95	95/96
PROPEDEUSE:	55	57
DOCTORAAL:	61	81
natuurkunde	49	49
sterrenkunde	5	15
mfo	6	15
vrij doctoraal	1	2
LERAREN	5	6
NOMINATIES	1	1

tabel 5: examens

4.1.3 - Tempobeurs (zie figuur 4)

Zoals de laatste jaren ingeburgerd is, hielden we ook in het studiejaar 95/96 weer nauwkeurig bij hoeveel studiepunten de studenten behaald hadden. De maand augustus is de maand van het behalen en administreren van studiepunten. Immers, op de peildatum 1 september moet het vastgestelde aantal studiepunten binnen zijn. Vorig jaar nog 10 punten, dit jaar 21 punten. Dat blijkt ook uit de frequentieverdeling van de behaalde studiepunten. Lag vorig jaar de piek tussen 15 en 20 studiepunten, dit jaar vanwege de verhoogde grens ligt de piek tussen 25 en 30. U ziet dat er ook studenten zijn die de voor het eerste jaars programma vastgestelde 42 punten behalen en zelfs nog meer.

figuur 4: tempobeurs

Met studiepunten is overigens iets vreemds aan de hand. De norm voor de tempobeurs is 21 studiepunten, punt. Dus niet 21 studiepunten van het programma van de studie waarvoor je je ingeschre-

ven hebt. Studenten die voor wat betreft hun studiebeurs mogelijk in de problemen komen, moet dus worden aangeraden eenvoudige onderdelen uit andere studieprogramma's te doen, zoals medische, of veterinaire, of farmaceutische informatica. Af te raden is, zoals een natuurkunde-student dit jaar proefondervindelijk aantoonde, zonder enige voorbereiding het tentamen "Inleiding Recht" te doen. Hoewel hij tamelijk goed scoorde, was het toch net onvoldoende om hem zijn premiepunten te geven.

4.2 - WERVING

We ondernamen veel om toch maar studenten te werven. Het netwerk met natuurkunde-docenten uit de omgeving werd gekoesterd. Voor vwo-leerlingen met een uitgesproken interesse in natuurkunde werd een *masterclass natuurkunde* georganiseerd; de deelnemers weten nu alles over eb en vloed en over bouwstenen en krachten van de natuur. Voor vwo-leerlingen die mogelijk in natuurkunde geïnteresseerd zijn, werd een beta themadag georganiseerd. Mogelijk in sterrenkunde geïnteresseerde meisjes konden meedoen aan de werkweek "Morgensterren". We proberen de studie aantrekkelijker te maken door meer mogelijkheden aan te bieden, waaruit gekozen kan worden. Er kwamen TWIN-programma's, een moeilijke naam voor een combinatie van twee disciplines, bij: natuur- en wiskunde, natuur- en scheikunde en tot verbazing van velen dat dat er nog niet was: theoretische en experimentele natuurkunde.

4.3 - KWALITEIT en STUDEERBAARHEID

Ik maakte al even melding van de ministeriële handeling om de beurzen van studenten af te romen en de room te verzamelen in de pot "Kwaliteit en Studeerbaarheid". Hoe kwalijk die handeling ook is, nu ze éénmaal gebeurd is willen wij er ook van snoepen. Het Julius Instituut diende met succes twee projecten in om geld uit dit fonds te krijgen.

Ten eerste het project: COO Pilot Cursus "Meten in de Fysika". Doelen: het komen tot een computer geassisteerd college, dat gerealiseerd moet worden met WWW-technieken. En: het inzicht verkrijgen op toepassingsmogelijkheden van moderne informatietechnologie in het onderwijs, het opdoen van ervaring daarmee, en het verkrijgen

van een uitstraling naar andere cursussen. Dit geheel staat, u raadde het al, onder leiding van prof Lourens. De uitvoering, waarvoor ongeveer 429 kf verkregen is, is inmiddels gestart.

Als vervolg op het vorig jaar afgeronde project "Kwaliteit & Doorstroming" werd een tweede project ingediend, het project "Kwaliteitszorg in het Julius Instituut", waarmee beoogd wordt binnen het Julius Instituut een evaluatiesysteem in al zijn facetten te implementeren, te evalueren en te verbeteren. Daarvoor is voorzien in de aanschaf en de in gebruikstelling van een geautomatiseerd studievoortgang-administratiesysteem waarmee doorstroomanalyses kunnen worden gemaakt. Het benodigde geld ongeveer 245 kf is binnen en de projectleider, prof Habraken, heeft inmiddels een speciaal voor dit project aangetrokken medewerker aan het werk gezet.

4.4 - ORGANISATIE

Het Julius Instituut is voortvarend van start gegaan. Iedere facultaire medewerker weet welk deel van zijn of haar tijd door de directeur van het Julius Instituut mag worden opgeëist. De onderwijsmanager en de voorlichtster traden toe. Het Instituut kreeg de beschikking over een voltijdse secretaresse, zij het dat zij organisatorisch tot het facultaire BOZ behoort. Docententeams zijn samengesteld, het periodieke overleg tussen bestuur van het Julius Instituut en het faculteitsbestuur is van start gegaan. Dat alles moet toch tot een toename van het aantal studenten leiden, zou ik zeggen.

5 - ONDERZOEK

5.1 - GETALLEN *(zie tabel 6)*

Er hadden evenveel promoties plaats als in 1995. Van de 33 werden er 25 binnen de faculteit bewerkt en 8 erbuiten. Het aantal publicaties lijkt een soort plafond bereikt te hebben. Het ligt weer in de buurt van de 350. Bij deze publicaties zat ook de 250e publicatie van prof Lamers. Hij deelde desgevraagd mee dat hij nog lang niet uitgeschreven is.

	1995	1996
PROMOTIES	33	33
PUBLICATIES, wetenschappelijk	351	347
PUBLICATIES, in vakbladen	56	70
BOEKEN	5	1
VOORDRACHTEN	223	345

tabel 6: promoties

Boeken werden er minder geschreven, maar er werden des te meer voordrachten gehouden. Als u weet dat de grootste deel van die voordrachten in het buitenland gehouden wordt, (onderzoek is nu eenmaal internationaal), dan kunt u vermoeden hoe moeilijk het vaak is om medewerkers te vinden, laat staan een afspraak te maken met meer dan twee onderzoekers.

5.2 - WAARDERING

Een paar medewerkers ontvingen een speciaal blijk van waardering. Prof 't Hooft kreeg een eredoctoraat van de Universiteit te Leuven, prof Van Kampen hield de *Physicalezing* en nam de daarbij behorende prijs in ontvangst. Dr Dijkstra werd NWO-pionier en gaat nu de daarbij behorende miljoenen besteden.

5.3 - VISITATIE (zie tabel 7)

Vorig jaar kon ik u vertellen dat wij de zelfstudie voor de onderzoeks-visitatie gereed hadden. Nu kan ik melden hoe het verder ging. Het rapport is opgestuurd naar de visitatiecommissie en door de commissieleden, zoals de voorzitter van de commissie meedeelde, zorgvuldig gelezen. Op een goede middag in de maand mei verscheen de commissie in persoon en vergaarde binnen vier uur de voor een gedegen oordeel ontbrekende informatie.

ONDERZOEK VISITATIE

RESULTAAT

LEIDEN	8,1
UNIV A'DAM	7,9
DELFT	7,5
NIJMEGEN	7,4
EINDHOVEN	7,3
UTRECHT	7,2
VRIJE UNIV	7,2
GRONINGEN	7,1
TWENTE	6,8

tabel 7: visitatie

Het oordeel van de commissie ten aanzien van natuurkunde-onderzoek in Nederland luidt in het Nederlands "De commissie vindt als de belangrijkste conclusie dat de kwaliteit van het natuurkunde-onderzoek in Nederland zeer goed is. Meer dan tien procent is zonder enige reserve excellent, meer dan 50 procent is significant beter dan vol-

doende, dwz voldoet in een acceptabele omvang aan internationale standaarden, en slechts een zeer klein deel van de onderzoeken werd beoordeeld met minder dan voldoende".

Het oordeel over de onderzoeken in onze faculteit luidt (ik vertaal maar weer): het grootste deel van het onderzoek aan de Universiteit Utrecht dat de commissie beoordeeld heeft is goed tot excellent. Hoogtepunten zijn: het onderzoek van de Elementaire deeltjes door het Instituut voor Theoretische Fysica en het onderzoek naar Informatie-verwerking in Autonome systemen van het Helmholtzinstituut. Beide groepen doen werk van zeer hoge kwaliteit, opereren aan de grenzen van hun onderwerp en beide hebben een wereldwijde reputatie. De Meteorologie en Fysische Oceanografie-groep is ook sterk. Hun onderzoekprogramma is goed ontworpen en van hoge kwaliteit, en de groep heeft zich internationaal gemanifesteerd. Als u in meer geïnteresseerd bent verwijs ik u naar het document zelf. Wel laat ik u zien het algehele rapportcijfer van onze faculteit in vergelijking met andere faculteiten.

Wij komen er dus uit met een ruime ruimvoldoende. Maar toch, u zult begrijpen dat het bestuur in dit rapport aanleiding vond voor een kwaliteitsimpuls. Want hoger dan de zesde plaats, moet toch kunnen!

Wat ik toe nu toe gezegd heb betrof de natuurkunde en alles wat daarbij hoort, niet de sterrenkunde. De sterrenkunde kende in 1994 haar eigen visitatie. De beoordelingen in dat, het zogenaamde AFEC II-rapport waren niet in cijfers uitgedrukt. Op verzoek van de VSNU heeft die commissie, zij het met gezonde tegenzin, dat alsnog gedaan. De daarover ontstane commotie binnen de sterrenkundige gemeenschap lijkt geluwd. De resultaten zullen nu dus wel binnenkort naar buiten komen.

6 - ORGANISATIE

6.1 - INSTITUTEN

Begin vorig jaar is door de oprichting van het Julius Instituut de laatste bouwsteen voor de nieuwe facultaire structuur gebakken.

Vorig jaar spraken we over: onderzoekscholen, onderzoek- en onderwijsinstituten, werkgroepen, vakgroepen, centra en misschien nog wel meer. Langzamerhand werd het toch een beetje onoverzichtelijk. Afgesproken werd om de faculteit in het vervolg opgebouwd te denken uit: instituten en centra, te weten:

DIN:	DEBIJE INSTITUUT, afd. Natuurkunde
HIN:	HELMHOLTZ INSTITUUT, afd. Natuurkunde
IGG:	INSITUUT voor GESCHIEDENIS en GRONDSLAGEN
IMAU:	INSTITUUT voor MARIEN en ATMOSFERISCH ONDERZOEK UTRECHT
ITF:	INSTITUUT voor THEORETISCHE FYSICA
SIU:	STERREKUNDIG INSTITUUT UTRECHT
JI:	JULIUS INSTITUUT
CND:	CENTRUM voor NATUURKUNDE DIDAKTIEK
SAP:	CENTRUM voor SUBATOMAIRE PHYSICA
WFI:	WERKGROEP voor FYSISCH INFORMATICA

Deze laatste groep is een uitzondering, maar dat waren ze in de tijd van de vakgroepen ook al.

Met de instituten en centra zal het bestuur tweemaal per jaar de gang van hun zaken bespreken. De belangrijkste personen worden de wetenschappelijk directeurs van de instituten en de voorzitters van de centra. Zij worden ook als eerste verantwoordelijk voor de besteding van het geld, dat vanaf dit jaar niet meer aan vakgroepen maar aan instituten en centra zal worden gegeven.

Tevens is besloten méér geld te verdelen: niet alleen geld voor exploitatie en investeringen, zoals van ouds, maar nu ook het geld voor de salarissen en bijkomende kosten van aio's en ondersteunend personeel. Tegen zoveel geld was het oude verdeelsysteem niet bestand, dus ontwierpen we een nieuw eenvoudig verdeelsysteem. Daarin zijn de voornaamste parameters: het aantal vaste wetenschappers, en de omvang van de personele steun uit de tweede geldstroom. In de zomer liet vrijwel iedereen desgevraagd weten het eens te zijn met de uitgangspunten van het nieuwe systeem. Slechts een enkeling deelde mee geen oordeel over de uitgangspunten te kunnen geven, omdat hij de uitkomst niet kende, maar dat was nu juist de grap van de procedure.

Het najaar is gebruikt het model bij te schaven en overgangsmaatregelen te formuleren, zodat er enerzijds ten aanzien van de financiering van de lopende onderzoeken niet te grote verschillen met het verleden zouden ontstaan en anderzijds er voldoende impulsen overbleven om in een ruime periode van vijf jaar door interne prioriteitstelling zonodig taken en middelen met elkaar in overeenstemming te brengen. We - faculteitsbestuur, wetenschappelijk directeuren en voorzitters van centra - kunnen nu aan de slag.

6.2 - ONDERSTEUNENDE DIENSTEN

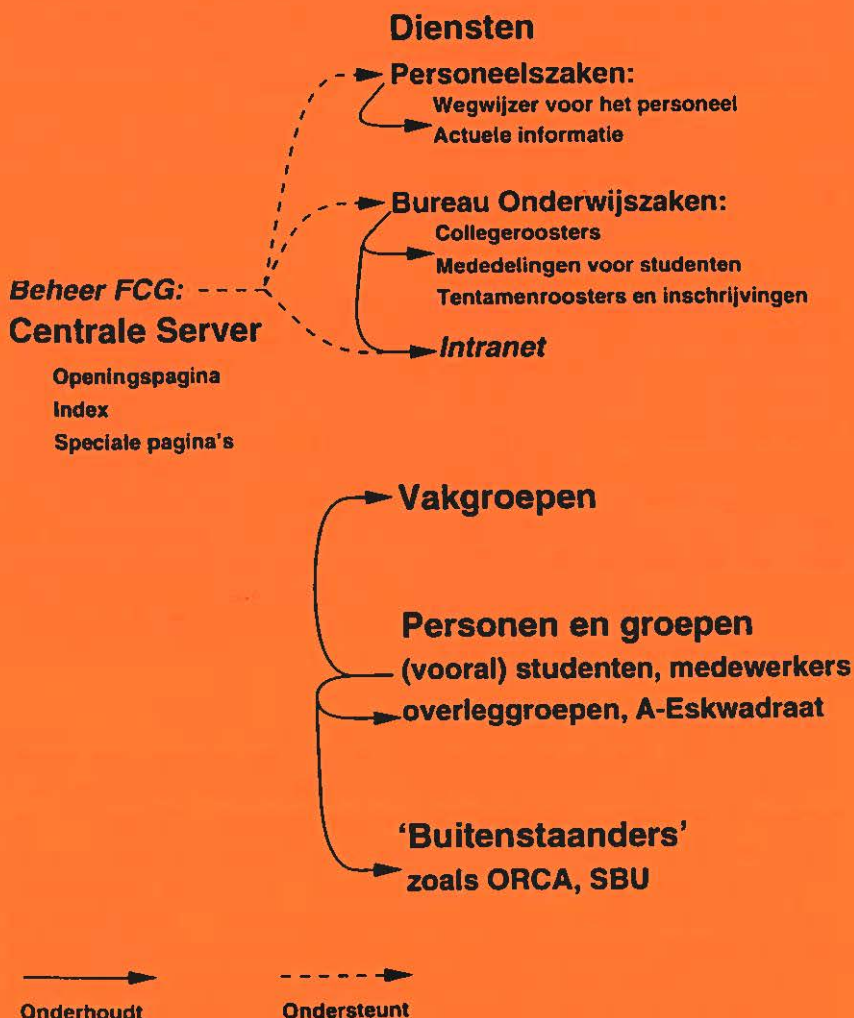
6.2.1 - Bureau

Eén zaak is in ieder geval al wel duidelijk. De informatie vanuit het bestuur en informatie over personeel en geld zal veel aandacht moeten krijgen. Vorig jaar heeft ons accountantskantoor KPMG onderzocht hoe het gesteld is met de uitvoering van de financiële functie. De uitkomsten van dit beperkte onderzoek, maar meer nog het gegroeide inzicht dat aard en soort van de taken van het faculteitsbureau de laatste jaren zeer veranderd zijn, hebben geleid tot een opdracht aan een organisatiedeskundige eens uit te zoeken welke taken een faculteitsbureau nu heeft, welke daarvan het zelf moet uitvoeren en hoe de uitvoering van de noodzakelijke taken georganiseerd moet worden. Als alles volgens plan verloopt wordt dit rapport vandaag in de post gedaan.

6.2.2 - Computergroep (zie figuur 5)

Er is één groep die zonder veel bombarie flink aan de weg timmert als het gaat om informatie infrastructuur, netwerken, elektronische post en wat dies meer zij. De facultaire computergroep. Zij hebben, op mijn verzoek, de structuur in de chaos van *World Wide Web* in de faculteit zichtbaar gemaakt. Voor instituten, nee: geen vakgroepen (ook informatici lopen wel eens achter), personen, groepen in de faculteit onderhouden zij het net, maar laten het gebruik ervan geheel over aan de handigheid van die gebruikers. Personeelszaken, maar vooral het Bureau Onderwijszaken worden door, zoals het oneerbiedig heet, de *firma Mos* ook ondersteund. Daardoor is het vorig jaar mogelijk geworden allerlei voor personeelsleden actuele zaken op het net te krijgen. Voor de studenten zijn er mogelijkheden gekomen om

Websites onder <http://www.fys.ruu.nl/>

figuur 5: computergroep

zich via het net op de hoogte te stellen van de laatste informatie over studieprogramma's en colleges en ook kunnen zij zich nu elektronisch voor tentamens inschrijven, nou ja intoetsen. Bovendien heeft het BOZ een eigen webje, een intrawebje gekregen. Daarmee kunnen zij ongestoord door de boze buitenwereld bureau-informatie aan elkaar doorgeven. Zeker in een bureau, waarin bijna alle medewerkers in deeltijd werken een belangrijke hupmiddel voor de interne communicatie.

7 - BESTUUR

Het bestuur kwam in het najaar tot de slotsom dat het leven zonder astronomen maar saai is. En verving het in januari teruggetreden bestuurslid prof Kuperus alsnog door prof Lamers. De keuze bleek heel goed, want bij de tweede bestuursvergadering die hij meemaakte, bracht hij al gebak mee. Bij het vertrek van het studentbestuurslid, Eltjo Beretti, is de vraag op hij wel opgevolgd moest worden in het geheel niet aan de orde geweest. Vanzelfsprekend werd hij opgevolgd, en wel door Theo Fokkinga.

Het bestuur bemoeide zich met alle onderwerpen die ik de revue liet passeren, was 't niet in de bestuursvergadering dan toch zeker in de wandelgangen. Bovenal besteedde het bestuur aandacht aan de communicatie met de instituten.

8 - VERMELDENSWAARDIGHEDEN

Maar ook zonder bestuursbemoeienis staat het facultaire leven niet stil. Zonder expliciet commentaar meld ik de volgende wetenswaardigheden:

- * de bibliotheek kreeg er 12 nieuwe elektronische tijdschriftversies bij
- * 10 medewerkers, waaronder 3 mannen, namen zwangerschaps- of ouderschapsverlof
- * scheldbrieven van gewezen Italiaanse EU-fellows zijn bloemrijker dan die van Duitse

- * sterrenkunde let op: voor 0,7 uhd krijg je 1,0 ud
- * het Julius Instituut evalueert evaluatiesystemen - het lijken wel sociale wetenschappers
- * we beloonden bijzonder tot een bedrag van 70.000 guldens
- * de IGF hield *open huis* en besteedde een luchtbrug aan
- * tijdens zijn vakantie werd besloten dat de directeur een fietsenstalling zou openen
- * de tandemversneller bleef in 1996 steken op 99.820 draaiuren. Jammer: 8 dagen langer gedraaid en ze zouden in het *Guinness book of records* gekomen zijn
- * A-Eskwadraat vierde een lustrum
- * het derde Princetonplein Muziekfestijn bleek dat ook te zijn,
- * SAP testte hun eigen HARP en vond dat die goed klonk
- * prof Zwaan was er bij toen de Open Toren Telescoop op La Palma op afstand ingezegend werd door de koning die wij altijd geëerd hebben; let wel: de telescoop is open, maar werkt nog niet
- * verbouwingen in het IGF-gebouw, Robert van de Graafflaboratorium, Ornsteinlaboratorium en Buys Ballotlaboratorium, kwamen klaar, gingen door of van start
- * er werd een eerste paal geslagen
- * onze eigen wetenschapswinkel mat het geluid daarvan en hoorde dat 't niet goed was
- * een 20 jaar geleden gestolen diaprojector werd door de door wroeging overmande dader teruggebracht; het lampje zal wel kapot geweest zijn
- * de zonnecelfabricage is verplaatst naar het Robert van de Graafflaboratorium
- * Debije maakt tegenwoordig de zonnecellen flexibel
- * over hun contacten met AKZO mag ik niet praten; die zijn geheim.

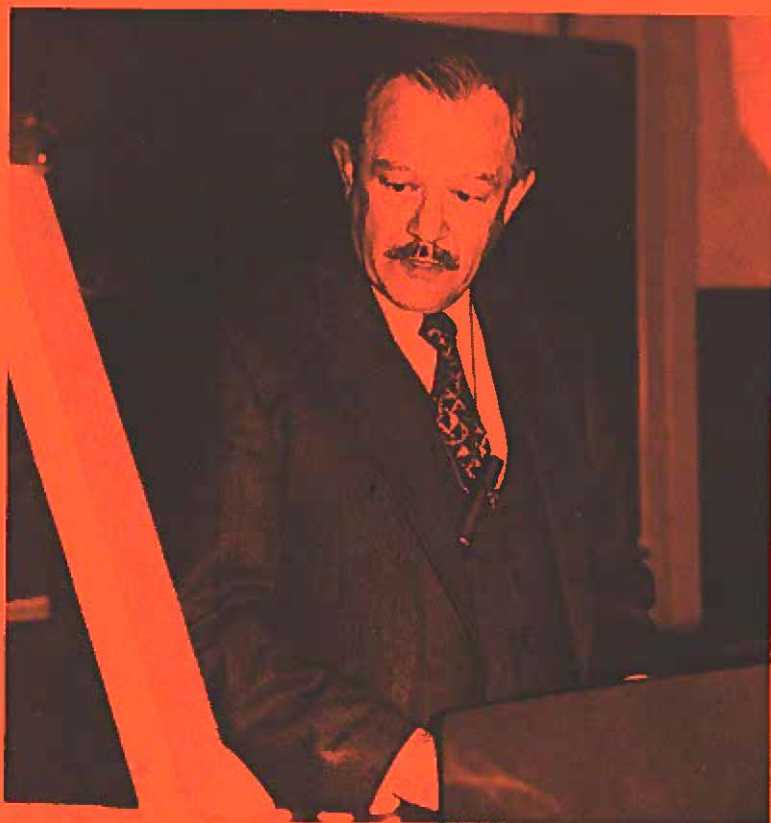
Ik doe er dus nu het zwijgen toe.

9 - SLOT

Dames en Heren,

In 1996 hebben we het fundament gelegd voor een nieuwe facultaire organisatie, de verantwoordelijkheden voor onderwijs en onderzoek voor een deel dieper in de organisatie neergelegd, en iedereen en

alles kwaliteitsbewust gemaakt. We kunnen dus, lijkt 't wel, 1997 optimistisch tegemoet zien. Dat is waar, maar er is ook een treurige component: 1997 wordt een jaar van afscheid nemen. Vandaag beginnen we er mee. Dit is de laatste keer dat de jaarvergadering van Fylakon in dit gebouw, het Transitorium, gehouden wordt. Vanaf 1 januari 1998 mogen we er niet meer in! Waar het dan gehouden wordt, laat ik u tijdig weten.

Laatste jaarrede dr Zeegers in Transitorium

Nu wens ik u ondanks die treurnis een goed en voorspoedig 1997 en nodig u uit voor de afscheidsborrel in de gang.

Ik heb gezegd.

MICHIEL BIJLSMA
versterkt Theoretisch Instituut

Met ingang van 1 januari 1997 is Michiel Bijlsma (*hierboven op een foto van Gijs van Ginkel*) voor vier jaar als AIO verbonden aan het Instituut voor Theoretische Fysica. Gedurende die tijd zal hij onder andere onderzoek verrichten aan Bose-Einstein gecondenseerde atomaire gassen. Dit onderwerp staat momenteel, vanwege de in 1995 succesvol uitgevoerde experimenten met rubidium, lithium en natrium, erg in de belangstelling. Op dit moment is hij echter eerst bezig de laatste hand te leggen aan een artikel gebaseerd op zijn scriptie-onderzoek, waarin hij de dynamica van fononen en puntdefecten in quantumcristallen in het algemeen en in vast helium-4 in het bijzonder heeft bestudeerd. Aangezien deze puntdefecten ook een Bose-Einstein condensatie kunnen ondergaan, zal dit werk waarschijnlijk een uitstekende voorbereiding blijken te zijn op zijn verder promotie-onderzoek. Ik heet hem namens alle leden van het Instituut van harte welkom en wens hem een plezierige en vruchtbare tijd in ons midden.

Henk Stoof

NIEUWS UIT DE BIBLIOTHEEK

**een vrolijk bericht voor bibliotheekgebruikers:
"HAPPY NEW YEAR, HAPPY NEW YEAR"**

Een mooier begin van het nieuwe jaar kon hij zich niet wensen: met de FSB-bibliotheek als 'opstap' heeft Paul Griffioen vanaf 1 januari 1997 een aanstelling van 40 uur bij de bibliotheek Natuur- en Sterrenkunde ter opvulling van ontstane vacatures.

In de avonduren volgt hij de deeltijd opleiding Informatiedienstverlening en -Management (IDM) aan de Hogeschool van Amsterdam. Halverwege dit jaar hoopt hij af te studeren.

In zijn nieuwe job zal Paul voornamelijk belast worden met de informatievoorziening aan de balie, automatisering en het interbibliothe-cair leenverkeer (het plaatsen van aanvragen bij andere bibliotheken in Nederland en in het buitenland en zorgdragen voor afhandelingen verrekening). Heeft u aanvragen voor boeken, artikelen of andere publicaties, dan is hij uw man!

**een droevig bericht voor bibliotheekgebruikers:
HEDVIG GAAT MET VUT**

Hedvig zelf zegt daarover:

NA ZEVENTIEN JAAR IN DE BIBLIOTHEEK.....heb ik besloten om gebruik te maken van de laatste mogelijkheid, die de VUT-regeling mij biedt en daarom stop ik met ingang van 1 februari 1997 met werken. Met veel plezier deed ik het Interbibliothe-cair Leenverkeer in combinatie met een dag per week baliewerk. Ik spreek mijn waardering uit voor diegenen die het geduld hebben opgebracht om mij te verstaan, wanneer ik volgens goed Hongaars taalgebruik de klemtoon vaak op de eerste lettergreep van een woord zette.

Voor mijn collegae laat ik als aandenken een Hongaars gezegde achter: wanneer we in Hongarije iets moeilijks proberen op te lossen en ons er over verbazen dat het ook nog lukt, dan roepen wij "*Nu springt het aap in de water*", omdat ik de lidwoorden steeds verwis-

sel). "Most ugrik a majom a vizbe".

foto 1 - Paul Griffioen

foto's: Gijs van Ginkel

foto 2 - Hedvig Csikós

In de naaste toekomst hoop ik samen met mijn man de tijd tussen onze geliefde landen te verdelen: 's zomers in het warme Hongarije en 's winters met onze vrienden in Nederland.

Hedvig Csikós-Vargha
bibliotheek Natuur-en Sterrenkunde

HET DERDE PRINCETONPLEIN MUZIEKFESTIJN

(foto's: Evert Landré)

Het Princetonplein Muziekfestijn begint - gelukkig - een traditie te worden. Donderdag 19 december werd het voor de derde maal georganiseerd. Arjen Vredenberg en Jurriën Vroom waren er in geslaagd een grote diversiteit van solisten en ensembles op het podium in het Onder Onsje te krijgen. Hoe groot telken male de belangstelling voor het concert is bewijzen de bezoekersaantallen. Ook nu weer waren zo'n 200 mensen komen opdaven - iets dat Casper Erkelens, de voorzitter van de personeelsvereniging, die de aansluitende kerstborrel organiseert - ook nu weer aanleiding gaf zich in de handen te wrijven.

Het is helaas onmogelijk om alle optredenen (met bijvoorbeeld zo'n naam als Rotte Boerenkool) te laten zien. Een greep dus:

Linksboven het ensemble Verd8 z8 (mooi hè), betaande uit (vlnr) Han van Dop, Linda Brussaard, Sieger van de Laan, Richard Rensman, Wilbert Weijer, Pavlik Lettinga, Jurriën Vroom en Arjen Vredenberg, dat het schitterende scherzo uit Mendelssohns strijkoctet in e, opus 20 speelde. Linksonder de band Het Erikwinthetpentet, bestaande uit (vlnr) Bert Scheeren, Sander Houweling, Geert-Jan Roelofs, (alweer) Wilbert Weijer, Laurens Ganzeveld en Paul Doorschot. De foto hierboven laat zien hoe vol het was. In het midden Anouk Aelmans en haar dochters.

IGNACE HOOGE GEPROMOVEERD

Op maandag 2 december 1996 verdedigde Ignatius Theodorus Cornelis Hooge (*hieronder op een foto van Gijs van Ginkel*) zijn proefschrift "Control of eye movements in visual search". En als je in drie kwartier de vragen zo adequaat en gedecideerd beantwoordt dat de commissie bijna geen vragen meer over heeft en bovendien een humoristische vraag pareert met een nog grappiger antwoord, kan je gerust van een geslaagde verdediging spreken. Dat neemt niet weg dat het contrast met de anders zo *casual* geklede, geestdriftig en met veel metaforen discussiërende Ignace, groot was. Maar Ignace was nu eenmaal iemand met tegenstellingen: zo werden zijn zorgvuldig gekozen en uitgevoerde experimenten bedacht te midden van een onbeschrijfelijke puinhoop op zijn kamer.

Terwijl de lezer deze tekst tot zich neemt, maakt deze een slordige

tien snelle, abrupte oogbewegingen per regel (saccades), terwijl tussen de oogbewegingen door het oog nagenoeg stilstaat (fixaties). Tijdens een fixatie kan de lezer slechts enkele letters scherp zien en saccades zijn nodig om achtereenvolgens de gehele zin waar te nemen. De tijd tussen de saccades wordt gebruikt voor de "beeldverwerking" en het voorbereiden van een volgende saccade. Rode draad door Ignace' proefschrift is, getuige zijn Nederlandse samenvatting, de vraag "waarom gaat een individuele saccade naar waarheen hij gaat en waarom duurt een fixatie de tijd die hij duurt?". Een belangrijke en interessante vraag te meer daar vaak zonder meer wordt aangenomen dat saccades pas geprogrammeerd worden als de visuele verwerking is "afgelopen". Ignace maakt duidelijk dat die aanname niet altijd juist is en dat verrassend genoeg in bepaalde condities "het programmeren van oogbewegingen in zekere mate onafhankelijk is van de visuele informatie". Hij besluit zijn Nederlandse samenvatting dan ook met de wijze les dat "men voorzichtig moet zijn wanneer men op basis van oogbewegingen conclusies wil trekken over visuele en cognitieve processen".

In de kleine vier jaar dat Ignace verbonden is geweest aan onze vakgroep was hij op een positieve manier nadrukkelijk aanwezig: In de pauze, door stevast een discussie te beginnen over de meest merkwaardige onderwerpen, waarbij hij humoristisch de extreemste standpunten onderbouwde met allerhande wazige en volslagen onbekende feiten. Tijdens de werkbeprekingen, door met een ongekend enthousiasme zijn experimenten te presenteren of met veel creativiteit andermans data te interpreteren. En tussendoor, ondermeer door met de resultaten van het laatste experiment je kamer binnen te stormen en vervolgens te speculeren over de consequenties aan de hand van de wildste ideeën. Naast een passie voor onderzoek had hij een ongezone voorliefde voor Macs, verkeerde muziek en het laatste jaar voor het verbouwen van zijn huis. Kortom, aan onderwerpen voor de sketch was geen gebrek.

We wensen Ignace veel succes in Rotterdam, waar hij zich sinds oktober bezig houdt met oogbewegingen en optische stroomvelden. Het is sindsdien rustig geworden op de vakgroep...

Jasper Boessenkool

DE PROMOTIE VAN "HET FENOMEEN"

Op 18 september 1996 promoveerde Paul Rump, "Het Fenomeen" voor intimi, op zijn proefschrift getiteld "Phonon studies in $\text{LiY}_{1-x}\text{Ho}_x\text{F}_4$ ". Zoals u ziet komt dit verslagje wat aan de late kant, maar voor een markant persoon als Paul geldt "Beter laat dan nooit".

Sinds januari 1990 maakte hij als OIO deel uit van de vakgroep Gecondenseerde Materie. Een glansrijke carrière als student werd gevolgd door een wat moeizame start als promovendus.

Tallose aanvankelijk luid bejubelde maar uiteindelijk toch vruchteloze pogingen hadden plaats voordat Holmium op het toneel verscheen. Ingebouwd in LiYF_4 bleek dit lekker als detector van roostertrillingen, de zogenaamde fononen, te kunnen fungeren. Hiermee konden flink wat truukjes gedaan worden, zodat Paul alsnog een behoorlijk lijvig proefschrift kon produceren. Hij laat zich er zelfs op voorstaan een nieuw soort elementaire excitatie ontdekt te hebben, door hem ras "polaRUMPon" gedoopt. Algemene erkenning heeft deze benaming overigens nog niet mogen ontvangen.

De faam van Paul is ook voor een groot deel gebaseerd op zijn prestaties buiten de fysica. Zonder overdrijving kan hij betiteld worden als de sociale motor van de vakgroep, de Mart Smeets van het Ornsteinlab: je was *voor* hem of je was *tegen* hem. Vast staat dat hij kleur gaf aan koffiepauzes, lunches en de tijd daar tussenin. Dit bleek duidelijk uit de schare, meestentijds ademloos luisterende, vakgroepsgenoten die zich bij dergelijke gelegenheden om hem heen placht te verzamelen. Paul entertainde zijn gehoor, door hemzelf aangeduid als "fans", gewoonlijk met verhalen over sport, zichzelf of (liefst) een combinatie van beiden.

Aan onderwerpen geen gebrek. Zo was daar zijn atletiekloopbaan die een 4de plaats bij het NK opleverde, dit ondanks een schrikbarend gebrek aan motoriek. Daarentegen was hij in zijn jongere jaren op de racefiets een onwaarschijnlijk talent, zodanig dat hij na een enkele demonstratie al een invitatie voor de nationale baanselectie tegemoet mocht zien.

PAUL RUMP

(foto: Johan van der Linden)

De nasleep van een niet helemaal geslaagde maaltijd tijdens een vakantie in India smoorde zijn ambities op dit vlak in de kiem. Verder gaat hij door het leven als voorzitter van de rebelse schaakclub Sopsweeps 29, een "baan" die genoeg stof voor smeuge anekdotes oplevert.

Het ziet er naar uit dat Paul de fysica vaarwel zal zeggen, maar dit zal ongetwijfeld geen beletsel blijken te zijn om van de rest van zijn leven net zo'n succes te maken als van zijn jaren temidden van ons.

drs J.P.G. Valkonet

DR GODELIEVE BACKX

Complexe vloeistoffen en het Theoretisch Instituut

U moet natuurlijk kritisch staan ten aanzien van mededelingen in ons huisblad FYLAKRA. Het decembernummer meldt op pagina 49: "In dienst per 1 oktober 1996 mevr. drs. G.M.E.A. Backx, THE".

Zij mag dan klein wezen, dit diminitieve "drs" doet onrecht aan Godelieve, die afgelopen zomer aan de Universiteit van Leuven met de "Grootste Onderscheiding" gepromoveerd is tot Doctor in de Wetenschappen, op het proefschrift "Studie van de lijnspanning nabij de faseovergang van bevochtiging" bij Prof. Josef Indekeu.

Haar universitaire studies heeft ze in Antwerpen en Leuven gedaan.

Aan ons instituut doet ze als postdoc voor een periode van twee jaar onderzoek aan de statistische mechanica en kinetische theorie van complexe vloeistoffen.

Godelieve is goed in talen. Naast de gebruikelijke verzameling voor een Vlaamse spreekt ze ook Nieuw Grieks, maar dat moet ook wel als je ook nog als Mevrouw Palasantzas door het leven gaat.

Haar echtgenoot George is als post doc verbonden aan het instituut DIMES van de Technische Universiteit in Delft.

We wensen haar een plezierige en productieve tijd op ons instituut.

Matthieu Ernst

NB - de foto is van Gijs van Ginkel

PIET ENGELS 25 JAAR IN DIENST

Weinigen binnen de faculteit kennen Piet Engels niet. Vooral de oudere garde is wel eens in aanraking gekomen met Piet. Hij is in de afgelopen kwarteeuw ingezet voor "allerlei" glaswerkzaamheden. Jarenlang heeft hij op zijn vertrouwde stekkie in de werkplaats het glas bewerkt, geblazen, gebogen, getrokken en gevormd. In zijn beginperiode was het aanbod van glaswerk hoog. De glasinstrumentmakerij bestond uit vijf personen der jaren steeds meer af. Een vertrekkende collega werd niet meer opgevolgd en de invloed van met name Roestvaststaal nam hand over hand toe. Aan de andere kant kwam er wel steeds meer "koudglaswerk". Het slijpen, zagen, draaien en polijsten nam zijn vlucht en Piet ging in die ontwikkelingen

mee. We zagen hem regelmatig achter draai-, slijp- en zaagbank staan om daar vorm te geven aan glas of keramiek.

Bij de laatste herorientatie van de werkplaats kwam voor Piet zelfs een einde aan zijn bestaan als glasinstrumentmaker. Piet nam de handschoen op om zich om te scholen naar metaalinstrumentmaker. Ik zelf heb in die tijd intensief met Piet gewerkt aan het Harpproject en heb geconstateerd dat na een moeizame start Piet zijn draai snel vond en met name het Perspex werk hem erg lag en goed afging.

Piet was en is nog steeds een glasman, een kuntenaar als het gaat om glas vorm te geven. Hij heeft een gave om iets te maken waar mensen graag naar kijken. Als er eens voor Faculteit of College een relatie geschenk gemaakt moest worden, kwam men bij Piet terecht. Hij wist daar wel raad mee. Gooide zijn ziel en zaligheid erin en toverde iets fraais te voorschijn. Zijn kunstwerken sieren nu nog kamers van (ex)ministers of burgenmeesters.

Nu met ingang van 1997 heeft Piet te maken met de volgende verandering in zijn werkkring. Al zal deze niet veel uitwerking hebben op zijn dagelijkse werk. Na 25 jaar in dienst te zijn geweest van de stichting FOM is hij nu overgeheveld naar de Universiteit. Na 25 jaar bij de Universiteit gewerkt te hebben, mag hij zich nu Universitair medewerker noemen. Piet zal er niet door veranderen. We zullen hem blijven kennen als een gezellige collega, altijd in voor een dolletje, soms onverschillig, maar meestal gedreven.

De mijlpaal, zijn 25 jarig jubileum, heeft intussen met zijn direkte collega's gevierd. We wensen hem voor de komende tijd veel succes in de werkplaats.

Gerard van der Mark

BIBIANA SCELFO SCHAATST MOLECULAIRE BIOFYSICA BINNEN

Sinds begin januari heeft de microscopiesectie van de vakgroep Moleculaire Biofysica, die, zoals u ongetwijfeld weet, weer onderdeel uitmaakt van het Debye Instituut, er een nieuwe medewerkster bij.

Het gaat hier om **Bibiana Scelfo** uit Turijn. Zij zal hier een half jaar blijven met een beurs van de universiteit van Padua. Bibiana heeft natuurkunde gestudeerd in Turijn en heeft een biofysisch afstudeerproject gedaan waarbij ze keek naar de invloed van lage intensiteit laserstraling bij verschillende golflengten op cellen. Bij ons in de groep zal ze oa. gebruik gaan maken van onze confocale twee-foton excitatie microscoop. Samen met haar willen we kijken naar zaken zoals zuurstof concentraties en gradienten daarin in levende cellen en naar gecontroleerde cel dood (apoptose). Haar ervaring met het omgaan met cellen en de invloed van lasers op cellen zal ons dan ook zeker van pas komen.

Privé houdt Bibiana vooral van het lezen van boeken en het kijken naar films. Daarnaast heeft zij sinds haar komst in Nederland de fiets ontdekt en wil zij graag Nederlands leren. Helaas was zij net te laat om mee te doen aan de elfstedentocht. Maar dat neemt niet weg dat ze toch al veel plezier heeft gehad op het natuurijs van deze winter.

Wij wensen Bibiana veel plezier in Nederland en bij ons in de vakgroep.

Hans Gerritsen

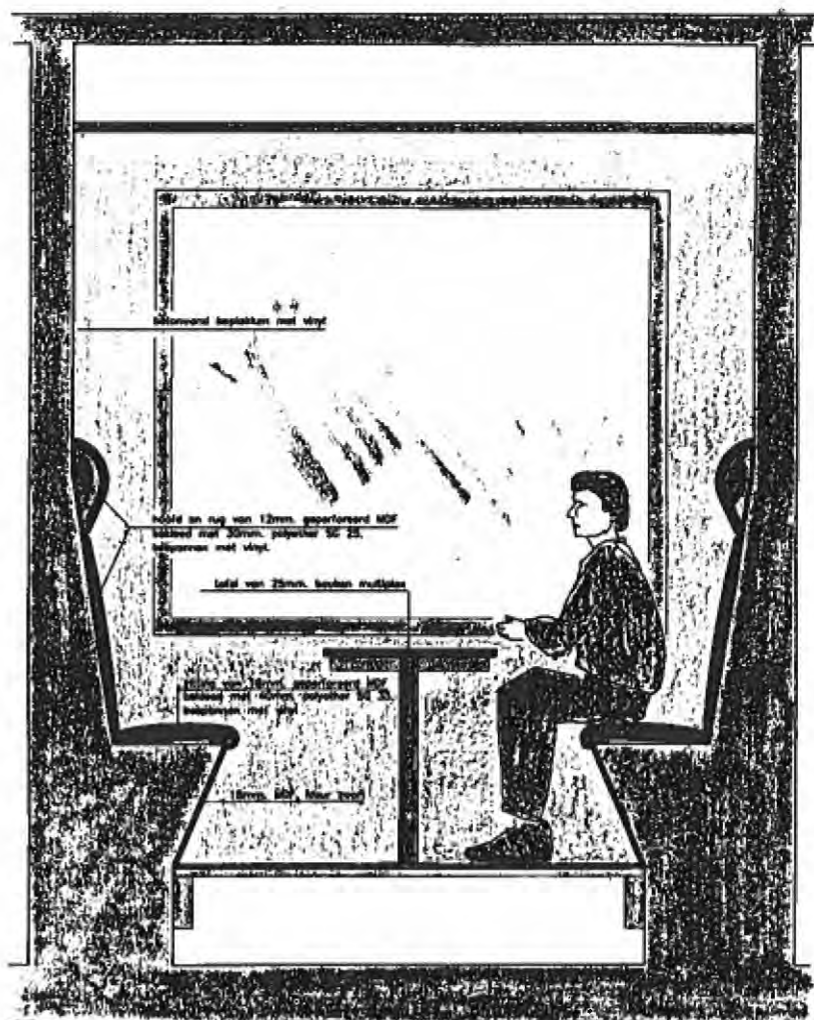

BIBIANA SCelfo

(foto: Gijs van Ginkel)

HET GEBOUW MINNAERT

de voortgang van het bouwproces

schets van een "knuffelhoek"
(ontleend aan een boek van FBU Engineering)

De bouw van het gebouw MINNAERT vordert gestaag. Hierboven de situatie op 30 januari j.l. Achteraan zijn de dakspanten boven het restaurantgedeelte te zien, het laagste gedeelte in het midden zal straks ruimte bieden aan de grote centrale hal en de vijver, die al het hemelwater zal opvangen, bestemd o.a. voor het doorspoelen van de toiletten; de vijver kan niet overlopen want ter hoogte van het gebouw van Aardwetenschappen zit een overloop die het water naar de nog betaande vijver aldaar voert. Links van de kraan de "knuffelhoeken" een aantal soort treincoupé's met ieder twee banken en een tafel, voor zes personen. In de herfst moet het gebouw klaar zijn, daarna starten de verhuizingen en medio februari 1998 is de opening.

EXAMENS

propædeuse natuurkunde

M.R. Akdim, L.C.J. van Dam, M.A.N. KOveraar, F.J. Meijer, E.D. van Ooijen, D.B. Roy, E. Vliegen, R. van Vossen en M.T. Wiechers

propædeuse meteorologie & fysische oceanografie

M. Koks

propædeuse sterrenkunde

A. Bik, T.G. le Fèvre en P.J. Sloover

doctoraal natuurkunde

M. de Bruijne, S. Groot (*cum laude*), A.Y. Kok, C. van Otterloo, M.H. Propper, C.C. Stolk (*cum laude*), J. Stulemeijer (*cum laude*), I.B. van Vulpen en M.P. Zwiers

doctoraal meteorologie & fysische oceanografie

R.N. Bokhorst, B. Denby (*cum laude*), W.B. Kwak en S.E. Vos

doctoraal sterrenkunde

S.J. Berents, M. Camphens, J. Homan, J. Ligtenberg, L.H.M. Rouppe, E.W. van der Swaluw en M. Veldkamp

NAGEKOMEN MEDEDELING

NATUURKUNDIG GEZELSHAP TE UTRECHT

Algemene vergadering op dinsdag 25 februari 1997
om 20.00 uur in Transitorium I, Leuvenlaan 21, De Uithof

Agenda: prof.dr. G. Frossati (Leiden)
 "Gravitatiegolf antennas nu en in de toekomst"

Gravitatiegolven zijn in 1916 door Einstein voorspeld maar nog nooit direct waargenomen. Er zijn voornamelijk twee methodes voor het waarnemen van deze geheimzinnige golven onderzocht; de interferometers en de resonante (of Weber) antennas. In dit verhaal laten we zien wat de huidige stand van zaken is, betreffende gravitatieantennas en wat de toekomstige plannen inclusief het Nederlandse Grail projekt zijn.

N. B. DATUM GEWIJZIGD!

Naamens het Bestuur,
dr. P. Ullersma, Secretaris
Tel. secretariaat: 030-253 2106. Gironummer: 62 52 72

(de oorspronkelijke datum was 18 februari - red)

Faculteit Natuur- en Sterrenkunde

Princetonplein 5
3584 CC Utrecht

Universiteit Utrecht